ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2013 (10) Scientific articles

PASIENIEČIO PROFESIJOS PASIRINKIMO MOTYVACIJA

Rolandas Nagrockas*

Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Valstybės sienos apsaugos katedra
V. Putvinskio g. 70, LT– 44211 Kaunas

Telefonas (8~37) 30 36 69
El. Paštas: r.nagrockas@mruni.eu

Anotacija. Straipsnyje analizuojama studentų motyvacija studijuoti pagal teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programą universitete. Apklausti 113 teisės ir valstybės sienos apsaugos bakalauro studijų programos pirmo, antro, trečio ir ketvirto kurso studentų (iš jų 80 vaikinų ir 33 merginos). Nustatyta, kad specializuotos teisės studijų programos studentų mokymąsi lemia socialiniai ir perspektyvos motyvai: akiračio plėtimo svarba, tėvų valia, galimybė baigus įsidarbinti ir siekti karjeros Valstybės sienos apsaugos tarnyboje (toliau VSAT).

Pagrindinės sąvokos: motyvacija, motyvai, motyvavimas, profesija, pasienietis.

ĮVADAS

Dauguma žmonių savo prigimtimi yra nusiteikę mokytis ir daugumai jų patinka mokytis (Kubilius, 1996), tačiau didelė problema yra tai, jog dažnai mokoma ne to, ką konkretus asmuo norėtų išmokti, nes reikalavimai tam tikrų profesijų atstovų kompetencijos lygiui dažnai nesutampa su asmens vidinėmis nuostatomis, savęs realizavimo galimybėmis bei būsimos karjeros vizija. Todėl studijų motyvacija gali būti skirtinga ne tik tarp atskirų grupės studentų, bet netgi to paties studento motyvacija skirtingiems studijų dalykams gali būti skirtinga.

Motyvacija (lot. Judėjimas, skatinimas) - tai psichofiziologinis procesas, reguliuojantis asmenybės veiklą ir santykius su aplinka motyvų kaitos pagrindu. Tai veiksmų bei elgesio žadinimas ir skatinimas. Motyvacija apima žmogaus poreikius, interesus, norus, vertybes, įsitikinimus ir t. t. Ji parodo asmenybės kryptingumą[1].

Motyvavimas - tai savo ir kitų veiklos skatinimo procesas siekiant asmeninių ar organizacijos tikslų[2].

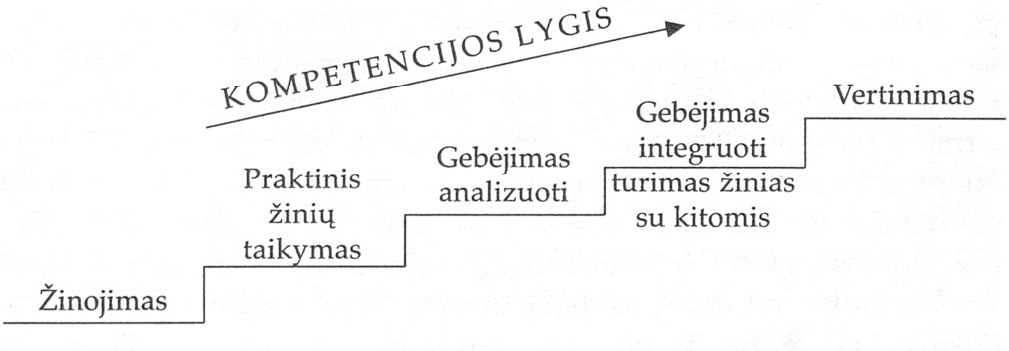
Vidinė motyvacija - tai noras atlikti veiksmus dėl pačios veiklos ir būti veiksmingam. Vidinės motyvacijos esmė - išgyventi patį veiksmą, o ne mėgautis jo pasekmėmis,

[1] Jovaiša, L. (1993). *Pedagogikos terminai*. Kaunas: Šviesa, p. 264.
[2] Sakalas, A., Šilingienė, V. (2000). *Personalo valdymas*. Kaunas: Technologija, p. 205.

teikiančiomis pasitenkinimą[3] . Tai troškimas kažką daryti, nes tai įdomu, patrauklu, jaudina, teikia pasitenkinimą ar asmeniškai vilioja[4].

Išorinė motyvacija - tai poelgiai, kylantys iš išorės paskatų, išorinio stimulo, o ne iš vidinio jausmo. Tai socialinis spaudimas atlikti tam tikras veiklas[5] . Išorinė motyvacija dažniausiai formuojama išorinių paskatų, apdovanojimų ar bausmių.

Kalbant apie bakalauro kvalifikacinį laipsnį įgyti siekiančius asmenis, nepakanka jų mokymą suvokti vien kaip profesinių įgūdžių formavimą ar veiksmų tipinėse situacijose taikymą. Aukštojoje mokykloje įgytos žinios, mokėjimai, įgūdžiai turi suformuoti visapusiškai išprususią asmenybę, žmogų, galintį planuoti, analizuoti veiksmus, tinkamai ir atsakingai vadovauti kitų asmenų veiklai. Tam reikia įgyti atitinkamas kompetencijas, kurių poreikis pavaizduotas (1 pav) [6].

1 pav. Kompetencijos lygis

Kad būsimas specialistas pereitų ribą nuo žinojimo iki praktinio žinių taikymo bei gebėjimo analizuoti ir integruoti turimą informaciją, būtinas kompetencijos lygio ugdymas. Tačiau dažnai dėstytojams nepavyksta pakeisti studentų supratimo ir padėti jiems suprasti įvairius reiškinius taip, kaip juos supranta tos srities profesionalai. Edukologijos srityje atliktais tyrimais buvo nustatyta, jog studentai, gavę didelius kiekius informacijos, išsaugo ją palyginti trumpą laiko tarpą ir netrukus didžiąją jos dalį pamiršta[7].

Tyrimo tikslas - įvertinti teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programos studijuojančių studentų motyvaciją rinktis pasieniečio profesiją.

[3],[5] Marcinkevičiūtė, L. (2010). *Darbuotojų motyvavimo modeliai: teoriniai ir praktiniai aspektai*. Kaunas: Akademija, p. 198.
[4] Robbins, S. P. (2003). *Organizacinės elgsenos pagrindai*. Kaunas: Poligrafija ir informatika, p. 374.
[6] Adamonienė R. ir kt. Profesinio ugdymo pagrindai. Vilnius: Petro Ofsetas, 2001, 366 p.
[7] Jensen E. Tobulas mokymasis. Vilnius: OVO, 2001, 294 p.

ISSN 2029–1701 (print)
ISSN 2335–2035 (online)

Mokslinių straipsnių rinkinys
VISUOMENĖS SAUGUMAS IR VIEŠOJI TVARKA
PUBLIC SECURITY AND PUBLIC ORDER
2013 (10) Scientific articles

Tyrimo uždavininys - identifikuoti Teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programos pasirinkimo motyvus.

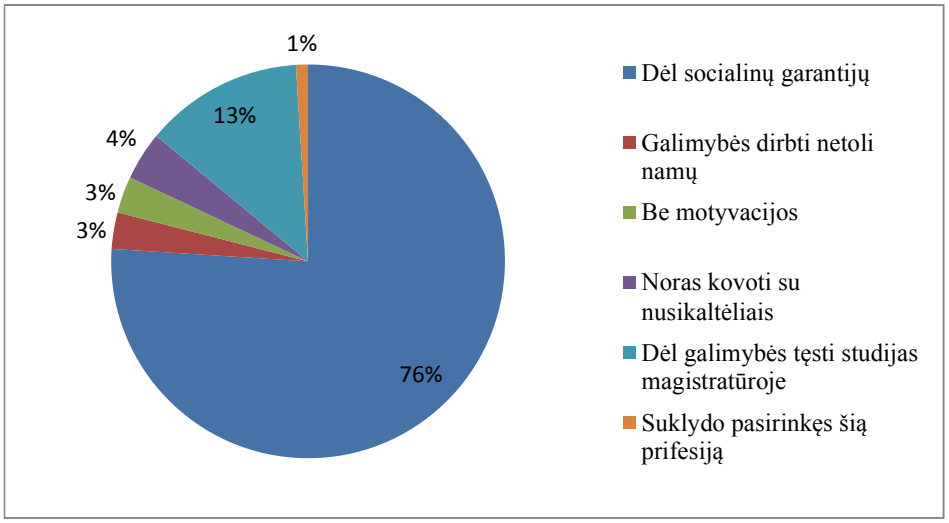
Tyrimo objektas - teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programos studijų pasirinkimo motyvai.

Tyrimo metodika. Anketinės apklausos būdu apklausti 113 teisės ir valstybės sienos apsaugos bakalauro studijų programos studentai. Teoriniams ir praktiniams rezultatams gauti atlikta mokslinės literatūros ir anketos duomenų analizė.

Tyrimo hipotezė: Pilietis renkasi pasieniečio profesiją, nes tai įdomu, patrauklu, jaudina, teikia pasitenkinimą ar asmeniškai vilioja.

TYRIMŲ REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

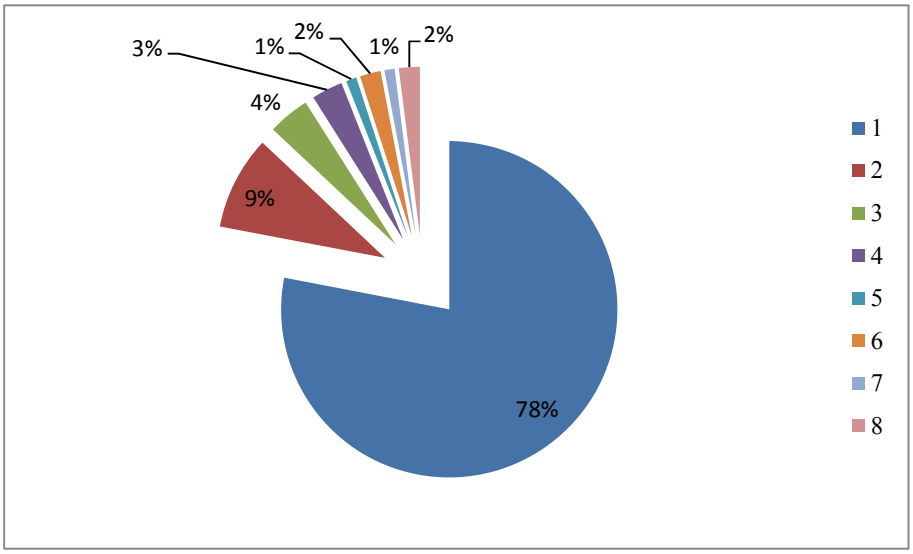
Apklausos anketa buvo sudaryta iš klausimų, kuriais bandoma nustatyti studentų motyvaciją mokytis specializuotoje teisės studijų programoje, studentų karjeros viziją, mokymosi motyvus bei šių faktorių įtaką studijų rezultatams. Panaudojus anketinės apklausos metodą nustatyta, jog pagrindinės specializuotos teisės studijų programos pasirinkimo motyvas buvo pareigūnų socialinių garantijų sistema (2 pav.).

2 pav. Profesijos pasirinkimo motyvas

Matoma, jog net 76 % respondentų pasirinko šią studijų programą dėl garantuotos darbo vietos, atlyginimo ir socialinių garantijų. Reikia pripažinti, jog socialiniai pokyčiai visuomenėje padarę poveikį ir jaunimo vertybių sistemai, tik 3% respondentų pasirinko profesiją vedini romantikos ar noro ginti visuomenės narius nuo nusikaltėlių.

Profesijos pasirinkimo motyvacijos rodikliu laikytinas ir studijų programos pasirinkimo eiliškumas bendrauniversitetinio priėmimo sistemoje (3 pav.).

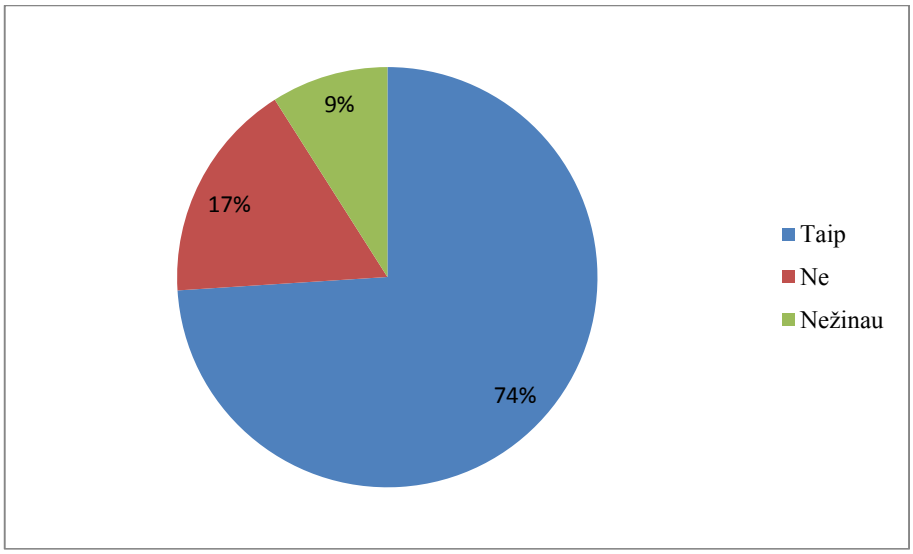
3 pav. Teisės ir valstybės sienos apsaugos programos pasirinkimo eiliškumas stojant

Dauguma respondentų (78 %) pasirinko teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programą pirmu prioritetu. Kadangi pirmu prioritetu pasirinkusių skaičius yra artimas pasirinkusių studijų programą dėl socialinių garantijų sistemos skaičiui, galima teigti, jog priedų, priemokų sistema, galimybė įsidarbinti baigus studijas bei trumpesnis tarnybos iki pensijos laikas yra vieni iš svarbiausių kriterijų, paskatinusių respondentus pasirinkti teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programą.

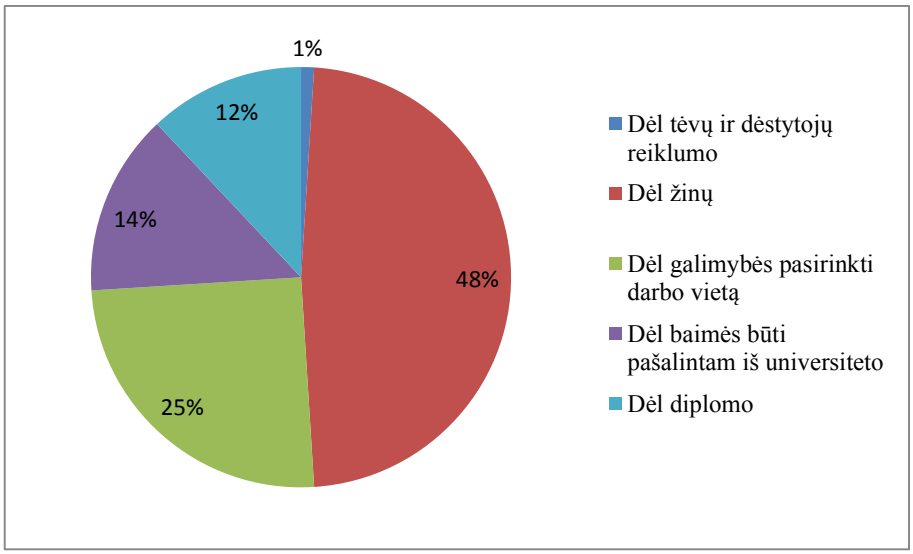
Tyrimas parodė, kad tik 9% visų apklaustųjų respondentų nesirinktų būsimos darbo vietos VSAT(4 pav.).

Reikia pažymėti, jog studijų metu studentų požiūris dėl būsimos darbo vietos keitėsi. Tam turėjo įtakos įvairūs veiksniai (galimybė įsidarbinti kitame darbe geresnėmis sąlygomis, pasikeitusi šeimyninė padėtis, pasikeitusi gyvenamoji vieta ir panašiai). Net 41 % respondentų teigė, jog studijų laikotarpiu keitėsi jų nuostatos dėl būsimos darbo vietos.

Nors (2, 3, 4 pav.) pateikti duomenys rodo, jog (74 – 78) % studentų sieja savo ateities karjerą su VSAT, tačiau tik 25 % studentų stengiasi geriau mokytis dėl galimybės pasirinkti darbo vietą (5 pav.).

4 pav. Apsisprendimas dirbti VSAT pabaigus studijas

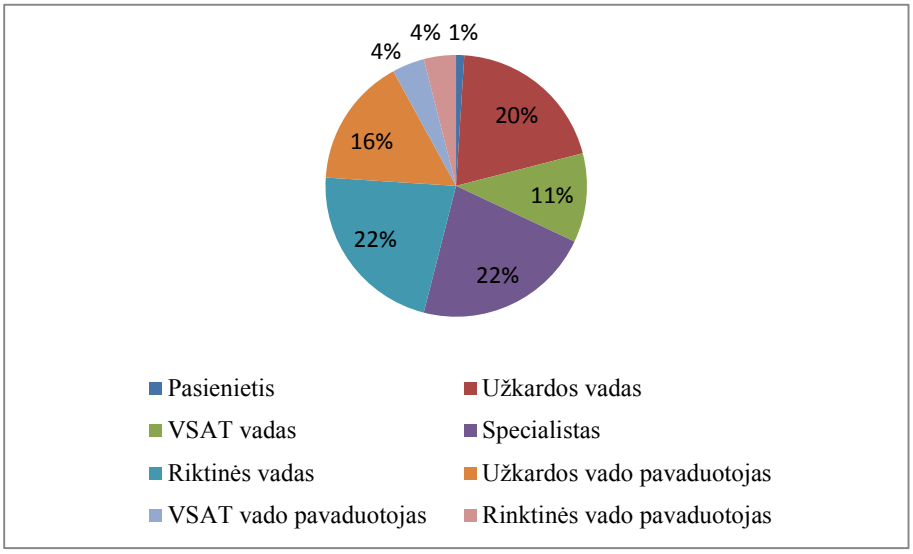

5 pav. Priežastys, dėl kurių stengiamasi gerai mokytis

Analizuojant priežastis dėl kurių stengiamasi gerai mokytis atkreipiamas dėmesys, jog 14 % respondentų nurodė pagrindinę priežastį - baimę būti pašalintam iš fakulteto ar negauti stipendijos. Kaip teigiamą nuostatą galima išskirti 48 % respondentų atsakymą, jog mokytis skatina siekimas įgyti daugiau žinių.

Įvertinus tai, jog dauguma studentų savo ateitį sieja su darbu VSAT sistemoje, tikslinga parengti aiškius įdarbinimo kriterijus, kurių vienas iš pagrindinių būtų mokymosi rezultatai.

Analizuojant pateiktus duomenis atkreiptinas dėmesys, jog dauguma studentų tikisi dirbti vadovaujantį darbą ir savo tikėtinas pareigas daugiau sieja su galimybe pačiam priimti spendimus nei su pačia pareigybe. Pavyzdžiui, rinktinės vado pavaduotojo pareigas eiti norėtų tik 4 % respondentų, kai tuo tarpu užkardos vado pavaduotojo pareigas - net 16 % , nors rinktinės vado pavaduotojo pareigos yra geriau apmokamos ir suteikiamas aukštesnis vidaus tarnybos laipsnis (6 pav.).

6 pav. Karjeros vizija

Išskyrus respondentus į dvi grupes pagal profesijos pasirinkimo motyvaciją į tuos, kurie pasirinko šią studijų programą pirmu prioritetu ir į tuos, kurie pasirinko tolesniu nei dešimties prioritetu ir ištyrus šių grupių mokymosi rezultatus, statistiškai patikimo ryšio tarp motyvacijos (profesijos pasirinkimo aspektu) bei studijų rezultatų nerasta. Galima teigti, jog studijų rezultatus daugiau nulemia individualūs asmens gabumai bei mokykloje įgytos žinios nei siekis užimti tam tikras pareigas ar įgyti tam tikrą profesiją.

Tarp studijuojančių specializuotas teisės studijų programas motyvacijos požiūriu galima išskirti dvi pagrindines studijų grupes: siekiančius įgyti specializuotą teisinį išsilavinimą (pasienčio profesija) ir tuos, kurie, besimokydami pagal specializuotą studijų programą, siekia teisininko diplomo. Šių dviejų grupių požiūriai labiausiai išsiskiria vertinant specialiųjų studijų dalykų aktualumą bei mokomųjų praktikų reikalingumą, trukmę bei turinį.

IŠVADOS

Nustatyta, jog svarbiausiu teisės ir valstybės sienos apsaugos studijų programos pasirinkimo motyvu (76 % respondentų) buvo pareigūnų socialinių garantijų sistema.

Statistiškai nenustatyta patikimo ryšio tarp profesijos pasirinkimo motyvacijos bei studijų rezultatų.

Apklausa parodė, jog reikia pasiūlyti strategijas, sudarančias prielaidas, sukurti motyvaciją skatinančią mokymosi patriotinę, neatsiejamą nuo socialinių garantijų, aplinką.

LITERATŪRA

1. Adamonienė R. ir kt. Profesinio ugdymo pagrindai. Vilnius: Petro Ofsetas, 2001, 366 p.
2. Jensen E. Tobulas mokymasis. Vilnius: OVO, 2001, 294 p.
3. Jovaiša, L. (1993). *Pedagogikos terminai*. Kaunas: Šviesa, p. 264.
4. Kubilius J. Tikimybių teorija ir matematinė statistika. Vilnius: VU leidykla, 1996, 439 p
5. Marcinkevičiūtė, L. (2010). *Darbuotojų motyvavimo modeliai: teoriniai ir praktiniai aspektai*. Kaunas: Akademija, p. 198.
6. Robbins, S. P. (2003). *Organizacinės elgsenos pagrindai*. Kaunas: Poligrafija ir informatika, p. 374.
7. Sakalas, A., Šilingienė, V. (2000). *Personalo valdymas*. Kaunas: Technologija, p. 205.

MOTIVATION TO CHOOSE FRONTIER-GUARD PROFESSION

Rolandas Nagrockas*
Mykolas Romeris University

S u m m a r y

This article analyzes students' motivation to study law and boarder security program in university. There were 113 students form first, second, third and fourth class of frontier-guard profession program, who volunteered to do this test (80 males and 33 females). It was found that students' learning was influenced by social and perspective motives, such as: importance to broaden one's horizons, influence of parents, opportunity to get a job and become a frontier-guard.

Keywords: motivation, motives, motivating, profession, frontier-guard.

Rolandas Nagrockas*, Mykolo Romerio universiteto Viešojo saugumo fakulteto Valstybės sienos apsaugos katedros lektorius. Mokslinių tyrimų kryptys: Gyvenimo kokybės gerinimas ir užimtumo galimybių didinimas.
Rolandas Nagrockas*, Mykolas Romeris University, Faculty of Public security, Department of State Border Protection, lecturer. Research interests: Improving quality of life and increasing possibilities to choose a job.